

Komentáře k nejvýznamnějším nálezům brouků (Insecta, Coleoptera) Národního parku Thayatal

- dílčí výsledky projektu "Biodiverzita bez hranic - studium vybraných skupin brouků NP Podyjí/Thayatal", rok 2006

Robert Stejskal, Václav Křivan & Martin Škorpík
Správa Národního parku Podyjí, únor 2007

Poznámka: Data jsou založena především na výsledcích průzkumu v roce 2006, ale jsou uvedeny i další nálezy zjištěné Správou NP Podyjí v minulých letech. Tabulka nezahrnuje nálezy zjištěné při výzkumech rakouské Správy NP Thayatal.

čeleď *Curculionidae*

Adexius scrobipennis Gyllenhal, 1834

Bezkrídlý, saproxylický druh žijící v hrabance zachovalých listnatých lesů nižších i horských poloh. U nás po celém území. Dle nálezů z NP Podyjí a okolí preferuje humózní lesy. V Podyjí zatím znám jen ze 2 lokalit v záp. části území (Čížov). V NP Thayatal rovněž na 2 lokalitách.

Anthonomus chevrolati Desbrochers, 1868

Xerothermní druh uváděný z růžovitých dřevin (hloh, mišpule německá, jeřábu břek). U nás zjištěn teprve během posledního desetiletí na více lokalitách již. Moravy (Pálava, Bílé Karpaty) a je tedy možné, že expanduje (S. Benedikt, pers. comm.). V NP Podyjí jediný nález (Čížov - Hardeggské stráně) na absolutním západním okraji areálu, podobně jako rakouský nález z okolí Merkersdorfu.

Bagous diglyptus Boheman, 1845

Skrytě žijící druh vázaný na lomikameny *Saxifraga granulata* a (v Podyjí) pravděpodobně i *S. bulbifera* na velmi suchých i mezofilních biotopech. U nás po celém území, avšak vzácně. V NP Podyjí znám asi ze 4 lokalit ve východní polovině území. V NP Thayatal prozatím pouze na jediné lokalitě (untere Bärenmühlwiesen).

Barypeithes albinae Formánek, 1903

Bezkrídlý druh žijící v hrabance listnatých lesů. V NP Podyjí velmi hojně po celém území. Jedná se o jihomoravský endemit s lokálním přesahem do přilehlé oblasti Rakouska a Malých Karpat na Slovensku. Nálezy z rakouské části Podyjí (NP Thayatal) jsou prvními pro území Rakouska, odkud druh dosud nebyl publikován.

Cotaster uncipes (Boheman, 1838)

Bezkrídlý saproxylický druh. V NP Podyjí zjištěn na dvou lokalitách podhorského charakteru v záp. části území (Braitava, Ledové sluje). Významný reliktní druh. NP Podyjí je jedinou moravskou lokalitou, v Rakousku rovněž vzácný a lokální.

Lepyrus armatus Weise, 1893

Bezkrídlý druh s nepříliš známou bionomií a nároky na prostředí. U nás jen velmi vzácně na Moravě na okraji areálu. V Podyjí znám z jediného nálezu u Popic. V NP Thayatal nalezen hojně na 2 lokalitách (Einsiedler, Rabenwiese), kde byl nalezen při smyku na mezofilní louce, resp. na lesním okraji přecházejícím v údolní louku.

Neophytobius quadrinodosus (Gyllenhal, 1813)

Lokální druh, vzácný mj. vzhledem k obtížnému sběru z jeho hostitelské rostliny (mochna plazivá – *Potentilla reptans*). U nás po celém území. V NP Podyjí dosud nezjištěn, ale jeho výskyt je velmi pravděpodobný. V NP Thayatal zjištěn ojedinělým nálezem na lokalitě „obere Bärenmühlwiesen“.

Scleropterus serratus (Germar, 1824)

Bezkrídlý, herbikolní druh vázaný na růžovité (např. kontryhely – *Alchemilla* spp.). U nás po celém území, spíše ve vyšších polohách, popř. v inverzích. V NP Podyjí dosud znám jen z jediného historického nálezu, současný výskyt potvrzen nebyl, ale je pravděpodobný.

Simo variegatus (Boheman, 1843)

Druh různých typů listnatých a smíšených lesů, nejčastěji bučin, lesních okrajů, lesostepí a xerothermních křovin. V Podyjí je znám ze 2 lokalit - Vraní skála v české části a Umlauf v rakouské části údolí. Nález z NP Podyjí byl prvním publikovaným údajem pro území ČR.

čeled' *Carabidae*

Amara sabulosa (Audinet-Serville, 1821)

Lokální teplomilný druh nacházený nejčastěji na otevřených biotopech - ruderálech, stepích. Na Znojemsku se vyskytuje velmi lokálně na zachovalých stepních lokalitách a v jejich okolí. V NP Podyjí zatím nalezen pouze ve východní části ochranného pásma.

Synuchus vivalis (Illiger, 1798)

Lokální druh kamenitých otevřených biotopů, často v hromadách kamení. Na Znojemsku je známo zatím pouze několik nálezů.

Cymindis cingulata Dejean, 1825

Velmi vzácný reliktní druh zachovalých lesních biotopů na sutích. Na Znojemsku byl nalezen pouze v údolí Dyje v NP Podyjí a v okolí Bítova. Tento nelétavý druh je významným dokladem lesního kontinua.

Leistus rufomarginatus (Duftschmid, 1812)

Vzácný reliktní lesní druh zasahující v ČR pouze na Moravu, kde se vyskytuje v zachovalejších listnatých lesích. Na Znojemsku je jeho výskyt potvrzen pouze z údolí Dyje západně od Znojma.

Philorhizus crucifer (Lucas, 1846)

Teplomilný duh otevřených nezastíněných travnatých až lesostepních biotopů. V posledních letech je nacházen na jižní Moravě častěji, zejména na zachovalejších stepních lokalitách.

Poecilus lepidus (Leske, 1785)

Lokální adaptabilní druh suchých otevřených biotopů, na Znojemsku je nacházen pouze jednotlivě a vzácně na lokalitách s písčítým podkladem.

Pterostichus burmeisteri Heer, 1841

Lokální druh zachovalejších podhorských až horských lesů na kamenitém podkladu. Výskyt na Znojemsku je soustředěn do inverzních poloh v údolí Dyje.

Trechus obtusus Erichson, 1837

Lokální hygrofilní druh vyskytující se v ČR zejména v Čechách, na jižní Moravě patří mezi velmi vzácný a lokální druh zasahující podél řeky Dyje do panonské oblasti.

čeled' *Buprestidae*

Acmaeoderella flavofasciata (Pill. et Mitt., 1783)

Velmi vzácný a lokální teplomilný druh zasahující na území ČR pouze na jižní Moravu, kde se v současnosti vyskytuje pouze v NP Podyjí, kde je však poměrně hojný. Vývoj probíhá v dubech rostoucích v lesostepních formacích.

Buprestis haemorrhoidalis (Herbst, 1780)

Druh převážně se vyskytující v reliktních jedlových a borových porostech. Znám jen z několika omezených oblastí v ČR. Nálezy z NP Podyjí a Thayatal (Čížov, Fugnitztal) jsou velmi významné.

Dicerca berolinensis (Herbst, 1779)

Ve střední Evropě se vyskytuje převážně ve starých, zachovalých, rozvolněných porostech na jižně exponovaných svazích, zejména v chřadnoucích habrech a bucích. V údolí Dyje žije jedna z nejsilnějších populací u nás.

Agrilus litura Kiesenwetter, 1857

Vyskytuje se dnes již jen v nejteplejších lokalitách jižní Moravy. Několik nálezů z moravské (Šobes, Vraní skála) a jeden z rakouské strany (Umlaufhang) jsou dosti vzdálené od jeho tradičních lokalit v okolí Břeclavi a Vídně. Larva žije v tenkých větvičkách dubů na nejexponovanějších lokalitách (Šobes, Umlauf, Vraní skála, atd.).

Coraebus undatus (Fabricius, 1787)

V ČR se druh vyskytuje pouze na Třeboňsku, Křivoklátsku, u Dobříše v Polabí a na jižní Moravě. V Podyjí žije velmi silná populace především v jižně exponovaných řídkých zakrslých doubravách. Vývoj v lýku osluněných kmenů.

čeled' Scarabaeidae

Aphodius corvinus Erichson, 1848

Lokální lesní druh středních až vyšších poloh vázaný na trus volně žijících kopytníků. Na Znojmsku byl zatím zjištěn v lesních komplexech v západní části okresu.

čeled' Cerambycidae

Rhopalopus spinicornis (Abeille de Perin, 1869)

Velmi vzácný druh zachovalých dubových lesů, především rozvolněných, zakrslých, teplomilných doubrav, vychován ze dřeva z šíje Umlaufu. Na jižní Moravě nalezen na Břeclavsku a v okolí Brna. Druh dosud není vůbec udáván z jihozápadní části Moravy.

Purpuricenus kaehlerii (Linnaeus, 1758)

Vymírající druh teplých poloh, který z mnoha dříve známých lokalit zmizel a dnes je znám jen ojedinělý výskyt z teplomilných doubrav Křivoklátska a v Podyjí. V NP Thayatal zjištěn na Umlaufu.

čeled' Elateridae

Brachygonus megerlei (Lacordaire, 1835)

Vzácný a velmi lokální druh, jehož biotopem jsou především zachovalé, přírodě blízké listnaté porosty středních poloh a nižších poloh s vhodnými stromovými dutinami. Sbírána na Hradišti u Znojma, na Vraní skále, Ledových slujích, Braitavě a na Umlaufu.

Ampedus sinuatus Germar, 1844

Vzácný druh zachovalých lesostepních lokalit a teplých řídkých lesů. Na jihozápadní Moravě častější, než ve zbytku státu, v Čechách velmi vzácný. Sbírána na Umlaufu i jinde v Podyjí.

Stenagostus rhombeus (Olivier, 1790)

Sporadický a velmi lokální druh, vyskytující se především v zachovalých dubových porostech nížin a pahorkatin. Zjištěn ve Vranově nad Dyjí, na Šobesu, Vraní skále, Hardeggské stráni, Umlaufu i jinde.

Calambus bipustulatus (Linnaeus, 1767)

Vzácný a velmi řídký druh, jehož biotopem jsou především staré rozvolněné porosty listnatých dřevin. V Podyjí zatím jednotlivé kusy z Ledových slují, Šobesu a Umlaufu.

čeled' Eucnemidae

Isorhipis melasoides (Paykull, 1800)

U nás vzácný druh velmi zachovalých listnatých porostů, vývoj v odumřelém dřevě. V Podyjí jen ojedinělý nález z Braitavy a od Haimatkreuzu.

Xylophilus corticalis (Laporte de Castelnau, 1835)

Velmi vzácný jen v několika oblastech státu se vyskytující druh, jehož biotopem jsou především pralesní formace listnatých a smíšených porostů 4. až 6. vegetačního stupně. V Podyjí nalezen na Braitavě a u Haimatkreuzu.

čeleď *Chrysomelidae*

Oomorpha concolor (Sturm, 1807)

Lokální druh zachovalejších listnatých lesů, vyskytuje se v křovinných a bylinných lemech v údolích potoků a řek.

čeleď *Cleridae*

Denops albofasciatus (Charpentier, 1825)

Vzácný druh vázaný na dřevo (větve dubů a révy vinné, apod.); u nás jen v nejteplejších oblastech Moravy (např. Břeclavsko). Jednotlivé nálezy ze Znojemska (Horní Bojanovice, Havraníky, Umlauf), představují nejzazší okraj areálu tohoto druhu.

Clerus mutillarius Fabricius, 1775

V recentní době se v ČR vyskytuje nehojně pouze na Břeclavsku a Znojemsku. V Podyjí zjištěn u Podmolí, na Šobesu, Hradiště u Znojma, okolí Popic a Havraníků, Vraní skála, Kirchenwald. Obývá především teplomilné doubravy na jižních svazích údolí Dyje.

Tilloidea unifasciata (Fabricius, 1787)

V ČR se vyskytuje pouze v nejteplejších oblastech jižní Moravy, v teplomilných doubravách, ale i v lesostepních formacích. Pěstován ze *Sarothamnus scoparius* od Popic, chytán na Hradišti u Znojma, Šobesu, Vraní skále, Sloním hřbetu, na Umlaufu atd.

Tillus elongatus (Linnaeus, 1758)

Řídký a velmi lokální druh, obývá staré listnaté porosty především pralesního charakteru. V Podyjí zjištěn např. u Haimatkreuzu, na Braitavě a u Lukova v Rambachu.

Korynetes ruficornis Sturm, 1837

Lokální a obtížně zjistitelný druh. Larvy žijí ve dřevě starých listnatých stromů, kde loví larvy některých druhů červotočů. Jeden kus nalezen na Umlaufu, více kusů Lukov, Vranov nad Dyjí atd.

čeleď *Trogositidae*

Thymalus limbatus (Fabricius, 1787)

Vzácný a velmi lokální druh zachovalých starých porostů pralesního charakteru. V Podyjí zjištěn na Braitavě, Ledových slujích a u Haimatkreuzu.

čeleď *Mycetophagidae*

Mycetophagus ater (Reitter, 1879)

Velmi vzácný a jen ojediněle nalézáný druh porostů pralesovitého charakteru, vyžadující kontinuum přírodě blízkého lesa s dostatkem odumřelého dřeva. Znám jen z několika oblastí státu, v Podyjí nalezen na Ledových slujích, Braitavě a u Haimatkreuzu.

čeleď *Mordellidae*

Hoshihananomia perlata (Sulzer, 1776)

Řídký a velmi lokální druh vázaný na lokality s dostatkem odumřelého dřeva. V Podyjí nalezen ve Fugnitztalu a u Širokého pole.

čeleď *Tenebrionidae*

Platydema violaceum (Fabricius, 1790)

Jen v lokalitách s porosty přírodě blízkého lesa, vzácný a lokální druh. Nalezen na Ledových slujích, Braitavě, u Faltýskova mlýna a u Haimatkreuzu.